

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/13104-8
Saksbehandler Lene Ragnhild Kyllisdal

Utvalg	Møtedato
Ungdommens fylkesutvalg 2025	15.05.2025
Yrkesopplæringsnemnda	21.05.2025
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	22.05.2025
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	28.05.2025
Fylkesutvalget	03.06.2025
Fylkestinget	17.06.2025

Videreutvikling av blått naturbruk

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Blått naturbruk ved Flekkefjord videregående skole videreføres i midlertidige lokaler på Abernes.
2. Med bakgrunn i tidsramme for undervisningskonsesjon, og varslede endringer i næringen (Havbruksmeldingen), planlegges det i en tidsramme på seks år. Innen utgangen av perioden vil fylkeskommunedirektøren komme tilbake med en ny sak til politisk behandling.
3. a) Fylkeskommunedirektøren gis fullmakt til å gå i dialog med Norsk Oppdrettsservice for å avklare, og eventuelt inngå, samarbeid om og leie av akvakulturhall på Abernes.
b) Fylkeskommunedirektøren gis fullmakt til å gå i dialog med Flekkefjord kommune om leieavtale for seksjon i lagerhall, bak brakkerigg, på Abernes.
4. Ekstraordinære inntekter fra MOWI og midler avsatt fra Havbruksfondet finansierer ekstra ramme for Flekkefjord videregående skole, ombygging av akvakulturhall og utvikling av blått naturbruk i 2025.
5. Økte rammer for perioden 2026 og fremover innarbeides i Handlings- og økonomiplanen med 3,35 mill. kroner, korrigert for eventuelle inntektsøkninger fra MOWI.

Vedlegg

1. Forstudierapport, Oppdrettsteknikk AS
2. Læreplananalyse Vg2 akvakultur Flekkefjord vgs

Sammendrag

Blå næring i Agder har hatt vekst og utvikling de siste årene. Det er politisk enighet om å prioritere blå vekst, og da er behov for å utdanne og tiltrekke seg kompetent arbeidskraft til regionen viktig. Flekkefjord videregående skole tilbyr opplæring i akvakultur. Denne saken legger rammer for videre satsing. Fylkeskommunedirektøren foreslår å videreføre opplæringen i leide lokaler på Abelnnes, inngå avtale om leie av akvakulturhall og lagerhall, i tidsrammen for tildelt undervisningskonsesjon. Det jobbes aktivt videre med rekruttering og flere læresteder. Økonomiske rammer må økes fra 2026 og innarbeides i Handlings- og økonomiplanen med 3,35 mill. kroner, korrigert for eventuelle inntektsøkninger fra MOWI.

Saksopplysninger

Det er igangsatt et utviklingsarbeid knyttet til blått naturbruk, akvakulturopplæring, som ble lagt fram i orienteringssak [14/2024 til Fylkestinget](#) i desember. I denne saken presenteres avklaringer som er gjort etter dette, blant annet tilgang til akvakulturanlegg, undervisningskonsesjon og leieavtale, og økonomiske konsekvenser.

Blått naturbruk på Flekkefjord vgs

Ved fristens utløp for å søke videregående opplæring 1. mars i år søkte åtte elever Vg1 blått naturbruk og ti Vg2 akvakultur. Med 15 plasser på hvert trinn er det plass til flere og rekruttering til utdanningsprogrammet blir en del av videre satsing. Næringsklyngen, Innakvaklynge, har, med støtte fra Agder fylkeskommune, laget en film om blått naturbruk med informasjon til tiende klasse. Skolen og klyngen planlegger videre samarbeid for å rekruttere flere ungdommer til å velge blått naturbruk.

Det har tidligere vært mangel på læresteder i Agder innenfor akvakulturfaget. Denne våren er det tolv elever i klassen på Vg2 akvakultur. To søker lærested som sitt førstevalg, og er formidlet til læretid hos MOWI via leieavtalen som sikrer tre læresteder årlig. De resterende ti elevene søker påbygg som første valg (to av disse har lærested som andrevalg). Skolen har til nå kun formidlet elever til lære i [fagoperatør i akvakultur](#) og noen til kryssløp i [fiske og fangst](#). Det er også mulig å gå ut i lære i [havbruksteknikkfaget](#) etter Vg2 akvakultur, jobbe med drift og vedlikehold av oppdrettsanlegg samt tekniske løsninger. Med varslet vekst og utvikling i blå næring i Agder er det mulig at næringen vil etterspørre kompetanse innen havbruksteknikk, og dermed også potensiale for flere læresteder.

Læresteder og arbeidsplasser i regionen er viktig for å lykkes med satsingen som denne saken legger grunnlag for. Resultatmålet, flere søkere, flere ut i lære og jobb må det jobbes med i kommende periode, næring og skole i samarbeid, gjøre utdanningen kjent og attraktiv. For elevene som skal søke utdanningen er forutsigbarhet viktig og mulighet for å fullføre påbegynt løp.

Det er et ønske fra næringen at elevene, i tillegg til sertifikatene skolen tilbyr i dag (D5, jegerprøven mfl.), kan få Dekksoffiser 6 sertifikat (D6) underveis i utdanningsløpet. En skipsfører må ha D6 for å føre fartøy med lengde 8–24 meter (forskrift om mindre lasteskip), og ansatte på sjøbaserte anlegg trenger D6 til sitt arbeid. Kurset er ikke en del av læreplanen for akvakultur, men flere skoler med akvakultur legger til rette for at elevene kan ta D6. Kostnaden er relativt høy, ca. 40 000 kroner per elev og skolen melder at det er et krevende kurs å ta underveis i skoleåret. Fagskolen i Agder tilbyr D6-kurs. Det bør avklares hvorvidt et samarbeid er hensiktsmessig så elevene som skal videre som lærling på sjøbaserte anlegg kan få kurset underveis dersom mulig for skoleårsplanleggingen.

Skolen har i dag to båter. Elektrifisering har vært vurdert, men mulighetene for ombygging viste seg vanskelig. Det legges ikke opp til elektrifisering av båt de neste seks årene.

Skolen melder at det ikke er behov for andre investeringer i utdanningsprogrammet nærmeste framtid når akvakulturhallen er på plass.

Akvakulturhall og lagerhall

Flekkefjord vgs. har ønsket egen landbasert akvakulturhall der elevene kan få praktisk opplæring. Mange kompetansemål knyttet til læreplaner for akvakultur Vg2 er knyttet til oppbygging av anlegg, funksjonalitet, utstyr mm. Skolens læreplananalyse viser tolkning av læreplanen ut fra lokale forhold og antyder hvordan disse er tenkt arbeidet videre med, se vedlegg 2, *Læreplananalyse*. Oppdrettsteknikk AS har bistått med konsulentoppdrag og vurdering av hall, se vedlegg 1, *Forstudierappport*. Oppdrettsteknikk AS har hatt befaringer på Abelnnes og vært i dialog med skolen, Norsk Oppdrettsservice AS og Flekkefjord kommune (eier av bygg). Norsk Oppdrettsservice har ledig en seksjon i hallen (NOS-hallen) der de driver med stamfiskproduksjon av rognkjeks.

NOS-hallen er basert på gjennomstrømningsteknologi og har potensiale for videreutvikling av både arter og antall. Innstallering av RAS-anlegg krever kostbare ombygginger av hall og ny teknologi installert. RAS-anlegg er anlegg som resirkulerer og behandler vannet som er i fisketankene, f.eks. temperaturregulering. Opplæring i RAS-teknologi planlegger skolen å gjøre i samarbeid med næringen, f.eks. ved omvisning på Fjelse, Mowis anlegg rett ved Abelnnes, ref. læreplananalyse.

Innhenting av informasjon om akvakulturhaller bygget til undervisningsformål i andre fylkeskommuner viser en omfattende prosess over flere år med planlegging, byggesøknader, avklaringer knyttet til konsesjoner og renseanlegg mm. Høy kostnadsramme, både til investering og drift.

Leie av hall kan være et godt alternativ i en periode framover, men det forutsetter dialog med utleier og avklaringer som anbefalt i forstudien. Over tid har hallen et potensiale for utvikling, både i antall arter og mengde.

Det er et komplisert regelverk tilknyttet akvakultur og samarbeid med Norsk Oppdrettsservice må avklare ansvarsforhold knyttet til internkontroll, røkting av fisk, sambruk av konsesjon, klekkeri mm.

Bak brakkeriggen på Abelnnes er det tatt i bruk seksjoner av en lagerhall eid av Flekkefjord kommune til lager av undervisningsutstyr. Skolen vil trenge deler av denne hallen videre, uavhengig av akvakulturhallen, og det må inngås en leieavtale med kommunen.

Undervisningskonsesjon

Agder fylkeskommune er tildelt undervisningskonsesjon for en periode på inntil ti år fra utstedelse av konsesjonen, 01.07.2021. Konsesjonen er leid ut til MOWI som betaler vederlag for å drifte laksekonsesjonen samt bidrar til undervisning, og tar imot tre lærlinger årlig. Skolen og Mowi arbeider denne våren med å lage en opplæringsplan, som beskrevet i leieavtalen. Den skal gi partene forutsigbarhet i hvilken del av opplæringen, læreplanmål, Mowi skal bidra med og praktiske avklaringer som for eksempel tidspunkt for samhandling. Fylkeskommunen har forhandlet med MOWI om endringer i leieavtalen, herunder om det årlige vederlaget for leie av konsesjonen.

Saken ble behandlet i [sak 25/11655](#) i fylkesutvalget 23.04.2025. Fylkesutvalget vedtok å beholde dagens modell med fastpris + variabel leie, og ga fylkeskommunedirektøren fullmakt til å innhente eksternt bistand for å sikre sammenligningsgrunnlag for hvordan andre fylkeskommuner og private aktører samarbeider om leie av undervisningskonsesjoner.

I beregningsgrunnlag for økonomi er fast årlig leie på ca. 1 mill. kroner (KPI-justeres årlig) og variabel leie (avhengig av meldt volum på bruk av konsesjonen) lagt til grunn. I 2023

var den årlige leien på ca. 1 mill. kroner. I 2024 var samlet leie på 2,6 mill. kroner, inkludert 1,6 mill. kroner i variabel leie.

Vurderinger

Det er usikkerhet knyttet til rekruttering til utdanningsprogrammet, antall læreplasser og antall arbeidsplasser framover. Konsekvens av [Havbruksmeldingen](#) for både næring og særtillatelsen Agder fylkeskommune er tildelt (undervisningskonsesjonen er en særtillatelse) er ukjent.

Totalitet av utgifter knyttet til ombygging, drift og leie av akvakulturhall er usikkert. I forstudiet, rapporten fra Oppdrettsteknikk, vedlegg 1, er det lagt til grunn at investeringene må være nøysomme, men med utviklingspotensial. Rapporten konkluderer med at hallen kan fungere bra til undervisning innen akvakultur med små endringer, og at det kan være mulig å starte opp undervisningsproduksjon av rognkjeks allerede til høsten.

Økonomiske konsekvenser

Blått naturbruk hadde for 2024 en utgiftsramme på 5,2 mill. kroner. Flekkefjord vgs. andel var 4,5 mill. kroner til lønn og drift av opplæring, mens avdeling for bygg og eiendom andel var 0,7 mill. kroner til leie av lokaler på Abelnnes. Inntektene var lik fast beløpet fra MOWI for bruk av undervisningskonsesjonen på 1,1 mill. kroner, slik at netto ramme var på 4,1 mill. kroner.

Ut over ramme hadde Flekkefjord vgs. i 2024 et merforbruk på nærmere 1 mill. kroner knyttet til opplæring og økte driftskostnader, som ble kompensert med en ekstraordinær rammeøkning fra Utdanning.

I siste del av 2024 ble det klart at det komme ytterligere 1,6 mill. kroner i inntekter for MOWIs variable bruk av undervisningskonsesjonen. Denne inntekten føres i regnskapet i 2025.

Med forslaget om videreutviklingen av blått naturbruk økes ressursbruken. Dette gjelder:

1. Ombygging av akvakulturhall: 1 mill. kroner.
2. Leie av akvakulturhall og ekstra lagerhall bak brakkene på Abelnnes: 1,5 mill. kroner.
3. Drift og røkting av fisk, sju måneder: 0,35 mill. kroner.
4. Merforbruk Flekkefjord videregående skole til opplæring og økte driftskostnader: 1 mill. kroner
5. Ekstra opplæring, og sertifikat D6 til vg2 elever som skal på sjøbasert anlegg: 0,5 mill. kroner.

For 2025 vurderes det å være tilstrekkelig midler til å bygge om akvakulturhall, øke rammen for Flekkefjord vgs. og starte videreutviklingen av blått naturbruk. Til dette benyttes de 1,6 mill. kroner i økte inntekter for MOWI, og midler avsatt fra Havbruksfondet i 2024, ref. [sak 67/2024](#) i Hovedutvalg for næring, kultur og miljø.

Fra 2026 vil det være behov for en økning i rammen på anslagsvis 3,35 mill. kroner, knyttet til punkt 2 til 5 over. En eventuell økning i inntektsrammen som følge av merinntekter fra MOWI vil komme til fratrekk.

Det er vurdert å opprette et eget disposisjonsfond for blått naturbruk. Dette anbefales ikke, da utgiftene på området er flere ganger høyere enn inntektene. Overføring av midler mellom budsjettår skal dokumenteres med politiske vedtak. Overføring til ubundne fond er midler som gjennom budsjettåret er bevilget til tilskudd eller spesielle formål gjennom politisk vedtak, men som ikke ennå er utbetalt.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren har vurdert saken og anbefaler følgende:

Blått naturbruk ved Flekkefjord vgs. videreføres i leide lokaler på Abelnnes og fylkesadministrasjonen går i dialog med Norsk Oppdrettsservice om leie og samarbeid om drift av akvakulturhall. Tilsvarende for dialog med Flekkefjord kommune om leie av hall som ligger bak brakkerigg, lagerhall. Kostnadsrammen som legges til grunn gjelder fram til juli 2031, sluttdato for tilsagn om undervisningskonsesjon. Det kan komme nasjonale endringer (ref. Havbruksmeldingen) som har betydning for både ordningen med undervisningskonsesjoner, men også for næringsgrunnlaget til akvakulturnæringen i Agder. I perioden framover må det jobbes med rekruttering til utdanningsprogrammet, og grunnlag for mer permanente løsninger i forhold til lokaler må planlegges. Med varslet vekst i næringen må antallet læreplasser økes, og forhåpentligvis tilkommer også flere arbeidsplasser for fagarbeidere. Det er stor usikkerhet knyttet til leieinntekter og kostnader til drift og ombygging av akvakulturhall. Det legges ikke opp til elektrifisering av båt i neste seksårs-periode. Videre arbeid med blått naturbruk følges opp administrativt i sentraladministrasjonen innenfor aktuelle fagavdelinger.

Kristiansand, [Klikk eller trykk for å skrive inn en dato.](#)

Tine Sundtoft

Fylkeskommunedirektør

fylkesdirektør